

నన్ను గన్న తల్లి అన్నపూర్ణమ్మమా అమ్మ కిడుదు వందనమ్ము ముందు; వందనీయ లగుదు రందరు నమ్ములు, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మ గూర్చి శతక మనుకొనగానే మా అమ్మ యెదుట నిలిచినట్లు లాంటి అందుకొంటే నన్ను లమ్ము దివెనలను! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మ పైన కవిత లిద్దయింటిని తొల్లి, సంతరించు నమ్మ శతక మిప్పుడు; అమ్మ గూర్చి వ్రాయు టొగదా సుకృతము! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మ పాలెదులందు, తేలితెలుగు లోన, స్వప్నమైన సులభ శైలి వ్రాసి, అందజేతు పాఠకాళి క శతకమ్ము వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

'అమ్మ' అన్న మాట అమ్మతోపమానమో, కాదు కాదు, దానికన్న మిన్న; ఉండ దమ్ము మాట కుపమాన మన్నము! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

మహిత సూక్తి కాద 'మాతృదేవోభవ!' ఉపనిషత్తు పలికియుండె నెప్పుడో; యుగయుగాలు నిలుచు నుపనిషద్వాక్యము! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

పుడమిపైన చెడ్డ కొడుకు పుట్టగవచ్చు, కాని, చెడ్డ తల్లి కానరాదు; మాతృమూర్తి మదికి మాల్సివు మంటునా? వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అందరికిని ఉండు రమ్ములలోకాన, జనని మూల మగును జన్మమునకు; తల్లి కనకయన్ను తా నెట్లు పుట్టును? వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

పందితుడు గాని, పాపముడును గాని, పాలితుడు, దేశ పాలకుడు- ఎవ్వరైన జననియే వారి గనవలె! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

కష్ట మనక తాము కడుపులో నవమాన ములును మోసి, తుదకు పురిటి నొప్పు లును భరించి, బిడ్డలను గండు రమ్ములు! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

తాను తినియు తినక, తన బిడ్డలకు పాట్లు నింప 'బుప్ప' పెట్టించుండు తల్లి; తల్లి మారు పేరు త్యాగమ్మునకు గాద! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

తొలి దినాలలోన కలదు మాతృస్వామ్యం, మది క్రమానుగతిని అంతరించె; పుట్టి గాంచె నిక పితృస్వామ్యం పద్ధతి వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

స్త్రీని 'అబల' యనుచు చెప్పుచుండురు నేడు, కాని, పూర్వ ముట్ట కాదంటు తెలియజెప్పే కథలు కల వెన్నెయేనియు! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

గౌరవముగ తల్లి పేరుతో తమ పేరు కలిపి చెప్పుకొన్న ఘనులు గలరా; నరల నేలినారు, పరిత్యాగ వ్రతారు! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

(గౌరవమాత్ర కాతల్లి, మోక్ష వందనమ్ము)

వైనతేయ దైత్య దాన వా దిత్వాది జాతు లమ్ము పేర ఖ్యాత మయ్యె; మాతృ ఘనత జాబు మన పురాణము లెల్ల! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

(మనక సంకాపన వైసయెలు. దిశ సంకాపన దైత్యము. దనువు సంకాపన దానపులు లేదా దనుబాలు. ఆదిశి సంకాపన ఆదిభక్తియు.)

కన్న సంత పెంపకమునందు తొలి నాళ్ల తల్లి కుండు బాధ్యతయె యొకింత హెచ్చు తండ్రి కన్ను నిది స్వప్న సహజము; వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

స్వస్థ మిడుటె కాదు, సంకాపనమును పెంపు చేయు వేళ అమ్మ చేయు సేవ లను గణించె తరమే? అనితర సాధ్యము! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

బిడ్డ బోసిపో వెలువడు తొలి పిల్ల అమ్మ తరుల్య మైన 'అమ్మ' కాద? పిలుపు విన్న తల్లి పులకించి మురియదా? వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

కన్న క్షణమునుండి కమ్మనా తన బిడ్డ పిలుపు కొరకు తల్లి చేయిండుండు; బిడ్డ నోటి మొదటి పిల్ల ముచ్చట కదా! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

నవ్వ లాటయా? పునర్జన్మమే స్త్రీకి ప్రసవ, మైన, పండువంటి బిడ్డ జూచి మరచు తా ప్రసూతి వైరాగ్యము! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

తాగి ముర్రబాలు రోగినరోధక శక్తి పొందును నవజాత శిశువు; తల్లి ముర్రబాలు వల్ల రక్షణ హెచ్చు, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

ఓడిని బిడ్డ జెర్మి, ఓడికమ్మగా ప్రస్థ మిచ్చి కన్నతల్లి తృప్తి గాంచు; కన మనోహరమ్ము గా ఆ దృశ్యమ్ము? వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

ప్రస్థ మిచ్చి తల్లి తాదాత్మ్యమును జెందు, ప్రస్థ ముని బిడ్డ సంతసించు; ఉభయ తారకముగ నుండు కార్మ మ్మిది! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

భర్తవైన నుండు భక్తి యెంతెనియు, బిడ్డవైన నుండు పిచ్చిప్రేమ; అమ్మ ప్రేమ మించు నదాంగి భక్తిని! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

బిడ్డవైన తల్లి ప్రేమకు కొలబద్ధ లండబోవు, హద్దు లండబోవు; అవసరమును బట్టి అది హెచ్చు, తగ్గును, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

తల్లి బిడ్డ యెదుగుదల కోరు నెల్లప్పు, దండ్రుల్ల క్రమించు సహారహమ్ము; తనకు సాధ్యమైన పనులెల్ల చేయును! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

బిడ్డ యెదుగుదలకు అడ్డు తగిలిన, భర్తను బ్రతుకొనవలె తల్లి మనసు; వేదను, బ్రతుకొనవలె, వినవలె నెదిరించు! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

కన్నబిడ్డ పైన కక్ష పహించు బిడ్డ తనను బాధ పెట్టుచున్న; మాతృమూర్తి క్షమకు మారుపేరే గదా! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

(క్షమ=భూమి, ఓర్పు)

భర్త కన్యకామూల్య మయినాలో నుండియు, స్వస్థములు తల్లికొచ్చి, సంత బెంచు కొనుచు ఒంటరిగనే మను తల్లి రెండరొ! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

గుండె గుడిగ జేసి, నిందారు భక్తితో 'నిత్య మాతృపూజ' నడవ వలయు; తల్లి మించునట్టి దైవత ముండునా? వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

ఒక్క పద్మమందు ఒడికమ్మగా పది మాలు 'లమ్మ' యన్న మాట వాడె భాగవతములోన బమ్మర పోతన్న! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మ పైన వ్రాసినట్టి పాటలు, కవి తలను, కన్యకామూల్యము గలవు పెక్కు; శతకములును గలవు, సంతలనము లుండె! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

కలము బిడ్డనట్టి కవివచ్చు దెవ దైన తలను, కన్యకామూల్యము గలవు పెక్కు; శతకములును గలవు, సంతలనము లుండె! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మగూర్చి కవన మనగానే భావాలు కడలి తరగ లట్లు క్రందుకొనును;

దైవతములు, కవులు తల్లి బిడ్డలెకదా! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

(శ్రుతులు చెప్పె, చెప్పె స్మృతులు, పురాణేతి హాస కావ్య ప్రభృతు లమ్ము ఘనత; మతము లెల్ల మాతృమహిమను కొనియాడె! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

తల్లి ప్రతి గృహమున దైవతమిదిగ వెలయు ననెడి మేలి పలుకు వినుట కలదు, నాస్తికులును కాదన రీ మాట! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మ కన్న నితరు లాత్మీయ లగురా? అమ్మ ప్రేమ సాటి అవని గలదె? అమ్మ చేతిస్పర్శ అక్కా మనగదా? వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

స్త్రీలలోన అమ్మదే తొలి స్థాన, మా తలను కొరలు చేర సాధ్యమా? గృహాలయమున 'అమ్మ' మా అవిరాట్టని! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

ఉంగ ఉంగ యనుచు ఉయ్యెలకొట్టికో ఊసులాడుచుండు 'బోసిబాబు' వల్ల గొంతు విన్న తలతిప్పి పరికించు! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అక్కరైన బిడ్డ 'అమ్మ' అనును గాని, తాను పిలుచునా ఇతరుల నొకరి? అమ్మ కడుపు చూచు, నాకలి తిప్పును! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

చూడబడుదురు కడు చులుకు భాషా తల్లి లేనియట్టి పిల్ల లెప్పుడు; వారి జూచి జూచిపడుచుండు రెండరొ! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

బిడ్డ కడుపు నిండి 'త్రేపి' మని త్రేపిన అమ్మ పొందు తృప్తి కవచ్చి యున్నా? సంత శ్రేయ మొకటి సర్వస్వ ముక్క! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అక లెరిగి అమ్మ అన్నము తినిపించు, నెల్ల అవసరముల నెరిగి తిప్పు, అలిగినేని ఓర్పుగలిగి లాలించును, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

వచ్చి రాని 'కొత్తు' పలుకులు' బిడ్డద, చిలుక పలుకు లట్లు తలచి మురిసి, వినును కన్నతల్లి వీనుల విందుగా! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

కన్నతల్లి మోము కన్న ప్రసన్నమో మోము నెండు కానబోము పుడమి; కరణ రసము నమ్మ కమ్ములు కురిపించు! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

సాంప్రదాయికములు షడ్రులు బుంబెను, కలపు మరెందు భేదములును గాని, సాటికా తల్లి చునుబాలు రుచి కచ్చి! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మత మెప్పు డెరుగు? నమ్మ స్వస్థమ నవ జాత శిశువు కమ్మత సద్భక్త మగును; ప్రాణశక్తి తల్లివలె స్వధర్మము! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

కడుపులోన బిడ్డ పడినది మెదలు జా గ్రుత బాసు నమ్మ, ప్రతి నిమిషమున కలుగబోవు బిడ్డై ప్రతిక్షింపిం! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

తనకు కష్టమైన, తన గర్భమందున్న పుట్టుబోవు బిడ్డ 'పుట్టి' కొరకు కలిస నియమములను కాదనబో దమ్మ! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

భర్త కన్న, బిడ్డపై సెక్కువగ కాన వచ్చు (ప్రేమ స్త్రీల వర్తనమున; అందులవలె నెమె అమ్మ దైవ మనుట! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

కాకిపిల్ల ముద్దు కాకి అనునట్లు, లెవరి బిడ్డ వాకింపు గూర్చు; తల్లి యెంబోదు తన బిడ్డ లోపాల! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

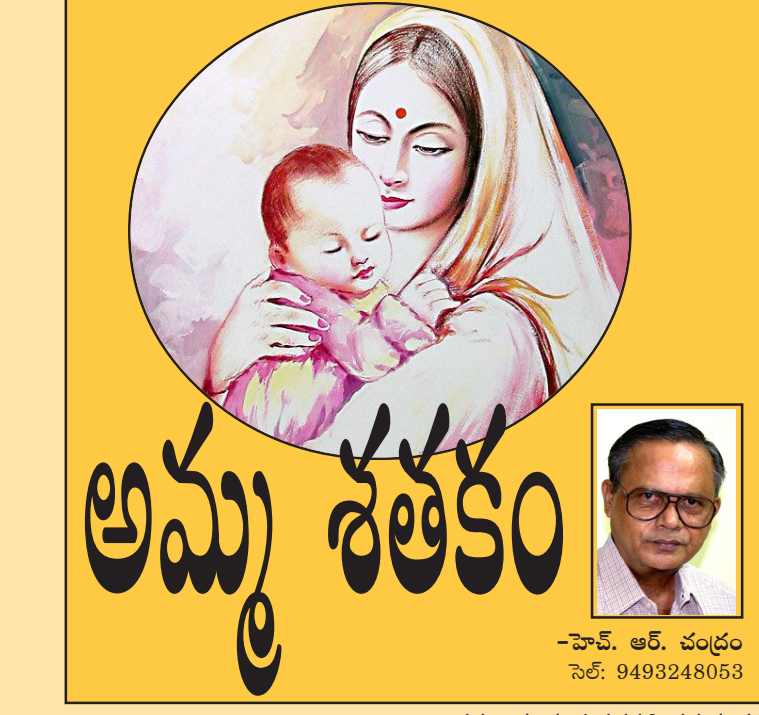
గుడ్డి-మూగ-చెప్పడు-కుంటి-ఇత్తాది వై కల్యములను బిడ్డ కలిగియున్న; బిడ్డ పట్ల తల్లి ప్రేమ తగ్గుదు, హెచ్చు! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

ఇతరు లెప్పురైన నెత్తిపాచిన తన బిడ్డ లోపములను, విని సహించ జాల 'దమ్మ మనసు', చాల దుఃఖించును! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మపైన బిడ్డ లలుగుదు రభ దష్ట, దలక తిప్పుచుండు నమ్మ గూడ; అమ్మ బుట్టగింపు లలరించు బిడ్డల! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

ఒట్టు పెట్టుకొనెడు పట్టులందును కొంద 'రమ్మ' తోడు, నమ్మ! దుండు యుండె; అమ్మపైన గౌరవ మ్మిది సూచించు! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

విలుచుకొనగ అమ్మ వివేచి పన్నుపు కాదు, మట్టిబొమ్మ కాదు మలచుకొనగ; అమ్మ ప్రేమమూర్తి, అతుల దయాస్వార్థి; వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

-డా. ఆర్. చంద్రబాబు నాయుడు
ఫోన్: 9493248053

అమ్మ శతకం

ఉండు గృహిణి కన్న ఉద్యోగినులకు బాధ్యతలు హెచ్చు, మాతృధర్మ నిర్లహమునందు వారు వెనుకంజ వేరురు; వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

తల్లియైన పిదప, పిల్లల కొరకు, ఉద్యోగముల కృణించుచున్న మహిళ లుండు రత్నమందు, వందనీయలు వారు! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

కడుపునందు నిసుగు కాలికో తన్నిన, పుట్టి బాధ లెన్ని పెట్టుచున్న; కన్నతల్లి వాని ముప్పియవే గదా! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మ చూపులందు అమ్మతమ్ము తొలకును, అమ్మ పలుకులందు అమ్మత మొలుకు, అమ్మ వేతలందు అమ్మతమ్ము జాల్వారు, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

అమ్మ పదమునందు కమ్మదన మ్ముండె, కన్నకడుపు తీసి నెన్ను తరమే? అంద రమ్మ లిటుల ఉండురు లోకాన, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

భువిని జన్మ నిచ్చు నవ మాన ములు మోసి, ప్రస్థమిచ్చి సాకు శైవకమున, మమత బెంపు సేయు మలమూత్రముల నెత్తి, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

ఉన్నపాలు పోసి ఉయ్యాల నూపును, చిల్లికొట్టి నిదురవుచ్చు నమ్మ, దివ్యుచుచ్చి దిద్ది దీవెను అందించు, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

గోరుముద్ద లిడుచు గాణాము చేయును, చందమామ జూపి తాంతపరచు, చంకనెత్తి తిప్పి సరదాలు తీర్చును, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

ముద్దుమాట లెన్నె ఒడ్డికగా జెప్పు, నిలువజెల్లి నడక నెప్పుడు నమ్మ, అక లెరిగి నడక కన్నము తినిపించు, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

చిల్లి పొట్టి కతలు చెప్పి మెప్పించును, అల పాట నేర్పి అలంజేయు, ఒడిని బిడి జేసి ఓసవూరో దిద్దించు, వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

ఏటి కొక్క మాటు పాటించి మాతృ ది నోళ్లనమ్ము, మిన్నకుండ దగను? అమ్మ నిత్యపూజ కర్తూ లగుగదా! వందనమ్ము లమ్ము లందరికిని!

(సీతమ్మ, లక్ష్మమ్మ, సుబ్బమ్మ - మొ?)

ఆదివాసీలకు అమ్మ

ఆమె ఆదివాసీలకు అమ్మ ఆమె పరివరయమే అక్కరలేని అమ్మ ఆతి సామాన్యమైన జీవితం ఆసామాన్యమైన వ్యక్తిత్వం. వందనమ్మతరమే అమ్మ వంగభూతలమే విన్నవ అనే మాట అక్కరరావం వంగ భూమిత సిగలో విరిసిన శ్వేత గులాబి ఈ మాహాశ్వేత. పొసగని వివాహబంధాన్ని దాటి ఇమడలేక, ముక్కలైన మనసును దాటి తనకంటూ స్థలం లేని ఆనందాన్ని దాటి

దైర్ఘ్యం గా జైలుకు నడిచి తానెంతో ప్రపంచానికి నిరాపించిన విరవనిత ఈ మహాశ్వేత. ఆదివాసీల హక్కులకోసం కార్మికుల పాతకాలాకోసం గళమెత్తిన కమ్మమ్మమ్మ అణగారిన ఆడవాళ్ళను సమర్థించిన హ్యామనిస్ట్ మన మహాశ్వేత. ఆమె బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి హృదయమున్న ధీమా అణగారిన వర్గాలకు అండ అమె అహార్ష రచనలు అమె వ్యక్తిత్వానికి పెట్టినట్టిబలు. ఆమెకు ఎన్నో అపార్థలు ఆమెకు ఎన్నో రిపార్థలు నిరాడంబరమైన జీవితం

సమాజానికో సందేశం మనసు విరిగినా మింగినా మారినా పరులకోసం జీవించు పరులకోసం పురణించు అందులో నే ఉంది అర్ధం జీవిత పరమార్థం

-అరుణ దేవియల్
9000606889

అక్షర పూదోటమాలి

అక్షరాల పూదోటకు అతన్ని మాలిగా నియమించబడినదే మొదలు పుస్తకాలలోని తేనేను నిత్యం శిష్యునివేళ తాగించే పనిలో నిమగ్నుడతాడు. అతన్ని విశ్వవైతన్యానికి పాఠాలు తీయాలని పురపాలకులచేత అదను విజ్ఞానాన్ని చేరుకోవడానికి నిత్య విద్యార్థియై పరిశ్రమించుచు చీకటిలోకొన్న పోలిన నల్లబల్ల మిద చిన్న సుద్దుముక్కలా అవతరించి కాలాంతరము

వెలుగునిచ్చే సూరిడుగా మారిపోతాడు తెల్లకాగితంలాంటి పిల్లవాడిని తన చేతిలో పెడితే అందమైన రంగుల లోకాన్ని అతని మనోభలకం మీద అవిప్పించడానికి అహర్నిశలూ పరితపిస్తాడు విద్యార్థి భవిష్యత్తు మూగాణంలో బంగారు పూలు విరజిల్లాయించడానికి నిశ్చలయత్నం చేస్తాడు పుల మనోరథుడై అతని తల్లితండ్రుల కళ్ళలో సంతోష తరంగాల సన్నుడులు సృష్టిస్తాడు. లోకాలన్నిటిలో తల్లిదండ్రుల తర్వాత నమన్నత స్థానం ఎవరికివ్వాలనే ఆలోచన తరలినపుడు ఏకాభిప్రాయం వెలిబుచ్చిన

పితైక మూర్తిమత్వం గురువుదే! నీకు లోకవీరిని తెల్లి లోపాలను సవరించినా బ్రతుకు గీతినీ నేర్పి బ్రతుకు మీద నీ పేరు రాంచుచినా నీ నుండి గురువు కోరే దక్షిణ ఒక్కటే ఎప్పుడు ఎక్కడ ఎలా కనిపించినా సంపత్తి సమస్యనించాలనుకుంటాడు అమ్మతో ఊహకొకటా సంతోషమైన మనస్వార్థిని నిన్ను ఆశీర్వదించు పూసుకుంటాడు. గురువుదే! చివ్వుచీకటిలో చిక్కుకున్న శిష్యునికి దీపము దిక్కు చూపేవాడు గురువుదే! ఓటమి అనుకో కారుకుపోయిన

-కమలేశ్
9160396596

నాయకుడంటే ..?

గొడవలకు దూరంగా జనలకు దగ్గరగా ఆదరణతో అర్ధంలా కష్టాలు తీర్చటానికి ఆలంబనగా నుభాలు పరిపాలనలో ముందంజలో సమస్యలను పరిష్కరించడంలో ప్రథమడిగా నిస్వార్థంగా నడిపించేవాడు ప్రజల మన్ననల్ని చూరగోనేవాడు అతనే.. అతనే

అసలు సినలైన నాయకుడు

-యలమర్తి అనూరాధ
9247260206

